

118. Perjantaina 1 päivänä joulukuuta 1995

kello 13

Päiväjärjestys

Ilmoituksia

Lähetekeskustelu

1) Lakialoite laiksi hiilivoiman rakentamisesta 3142

Lakialoite 60/1995 vp (Markkula-Kivisilta ym.)

2) Lakialoite laiksi elinkeinotulon verottamisesta annetun lain muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta 3152

Lakialoite 62/1995 vp (Ala-Nissilä ym.)

Mietintöjen pöydällepano

3) Hallituksen esitys vaaleja ja kansanäänestyksiä koskevan lainsäädännön muuttamisesta ..... ”

Hallituksen esitys 175/1995 vp
Perustuslakivaliokunnan mietintö 4/1995 vp
Toivomusaloite 4—7/1995 vp

4) Hallituksen esitys laeiksi saamelaiskäräjistä annetun lain ja saamen kielen käyttämisestä viranomaisissa annetun lain muuttamisesta ..... ”

Hallituksen esitys 190/1995 vp
Perustuslakivaliokunnan mietintö 5/1995 vp

5) Hallituksen esitys laiksi kiinteistövaihdosta Helsingin kaupungin kanssa ... 3152

Hallituksen esitys 179/1995 vp
Valtiovarainvaliokunnan mietintö 46/1995 vp

6) Hallituksen esitys valtioneuvoston lainanottovaltuuksista vuonna 1996 ..... ”

Hallituksen esitys 99/1995 vp
Valtiovarainvaliokunnan mietintö 47/1995 vp

7) Hallituksen esitys laiksi kirkkolain muuttamisesta ..... ”

Hallituksen esitys 192/1995 vp
Hallintovaliokunnan mietintö 11/1995 vp

8) Hallituksen esitys laiksi tekijänoikeuslain muuttamisesta ..... ”

Hallituksen esitys 8/1995 vp
Sivistysvaliokunnan mietintö 13/1995 vp

9) Hallituksen esitys laeiksi kaupparekisterilain, elinkeinon harjoittamisen oikeudesta annetun lain, kirjanpitolain 33 §:n ja tilintarkastuslain 1 §:n muuttamisesta ..... ”

Hallituksen esitys 162/1995 vp
Talousvaliokunnan mietintö 23/1995 vp

10) Hallituksen esitys laeiksi luottolaitostoiminnasta annetun lain ja muiden luottolaitostoimintaan liittyvien lakien muuttamisesta sekä väliaikaisesta poikkeuksesta luottolaitostoiminnasta annetun lakiin ..... ”

Hallituksen esitys 176/1995 vp
Talousvaliokunnan mietintö 24/1995 vp

11) Hallituksen esitys laeiksi tavaramerkkilain 6 a luvun kumoamisesta ja tulilain 25 §:n muuttamisesta 3152

Hallituksen esitys 181/1995 vp
Talousvaliokunnan mietintö 25/1995 vp

Puhetta johtaa puhemies Uosukainen.

Nimihuudossa merkitään poissa oleviksi edustajat Backman, Biaudet, Filatov, Kaarilahti, Kalliomäki, Karhunen, Kekkonen, Korhonen R., Kääriäinen, Lipponen, Markkula M., Niinistö, Norrback, Peltomo, Pesälä, Saari, Salolainen, Törnqvist, Vehkaoja, Vihriälä, Viinanen, Viljamaa ja Väistö.

Nimihuudon jälkeen ilmoittautuvat edustajat Niinistö, Norrback ja Salolainen.

Ilmoitusasiat:

Lomanpyynnöt

Vapautusta eduskuntatyöstä saavat tästä päivästä sairauden takia edustajat R. Korhonen ja Peltomo, virkatehtävien takia edustajat Backman ja Norrback sekä yksityisasioiden takia edustajat Biaudet, Kaarilahti, Kääriäinen, Pesälä, Saari, Törnqvist, Vehkaoja ja Viljamaa.

Ed. Puhjon eduskuntaryhmä

P u h e m i e s : Ilmoitetaan, että ed. Puhjo on 30 päivänä marraskuuta 1995 päivätyllä kirjeellä ilmoittanut eduskunnan puhemiehelle, että hän on perustanut Eduskuntaryhmä Puhjo -nimisen eduskuntaryhmän.

Uusia hallituksen esityksiä

P u h e m i e s : Ilmoitetaan, että tasavallan presidentti on tänään antanut eduskunnalle hallituksen esitykset n:ot 198 ja 199.

Suuren valiokunnan lausunto valmistautumisesta Euroopan unionin hallitusten väliseen vuoden 1996 konferenssiin

P u h e m i e s : Ilmoitetaan, että suuri valiokunta on 22 päivänä marraskuuta 1995 hyväksynyt valtioneuvostolle valtiopäiväjärjestyksen 54 g §:n sekä 54 a §:n 3 momentin nojalla annettavan lausunnon (SuVL 2/1995 vp), joka koskee valmistautumista Euroopan unionin jäsenvaltioiden hallitusten väliseen vuoden 1996 konferenssiin. Tämä lausunto on nyt jaettu edustajille ja se otetaan valtiopäiväasiakirjoihin.

Kirjalliset kysymykset

P u h e m i e s : Ilmoitetaan, että eduskunnalle ovat, puhemiehelle osoitettuna, saapuneet vastaukset kirjallisiin kysymyksiin n:ot 255, 259, 260, 262 ja 267. Nämä kysymykset vastauksineen on nyt jaettu edustajille.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

1) Lakialoite laiksi hiilivoiman rakentamisesta

Lähetekeskustelu
Lakialoite 60/1995 vp (Markkula-Kivisilta ym.)

P u h e m i e s : Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetettäisiin talousvaliokuntaan.

Keskustelu:

Ed. Markkula - Kivisilta: Arvoisa puhemies! Yleisesti, vaikkei ehkä aivan yksimielisesti on hyväksytty ajatus, että talouskasvu on välttämätön edellytys työllisyyden parantamiselle ja edes nykyisen hyvinvoinnin tason säilyttämiseksi Suomessa. Työllisyyden parantuminen edellyttää Pekkasen raportin mukaan yli 5 prosentin vuotuista bruttokansantuotteen kasvua ja vielä nopeampaa teollisuustuotannon ja viennin kasvua. Teollisuustuotannon raju kasvuvaatimus edellyttää nopeasti toteutettavia laajoja teollisia investointeja, mikä puolestaan edellyttää muun muassa riittävän ja kohtuuhintaisen energian turvaamista. Epävarmuus sähkön hinnasta ja jopa sen saannista on kuitenkin muodostunut yhdeksi investointien pullonkaulaksi erityisesti energiavaltaisessa prosessiteollisuudessa.

Jos ja toivottavasti kun Suomen talous elpyy toivotulla tavalla, seuraa siitä väistämättä sähkön tarpeen nopea kasvu. Itse asiassa sähkön tarve ilmeisesti kasvaa, vaikka ei talous kasvaisikaan. Näinhän on tapahtunut koko laman ajan. Energian säästöllä voidaan valitettavasti vaikuttaa kovin vähän sähkön kasvavaan tarpeeseen.

Vaikka sähkön lisätarpeen määrästä liikkuu monenlaisia arvioita, on niille kaikille yhteistä se, ettei nykyinen tuotantokapasiteettimme riitä lisääntyvää tarvetta tyydyttämään. Oman lisäongelmansa tilanteeseen tuo vielä se, että monet sähköntuontisopimuksemme ovat lähivuosina päättymässä. Suomi tarvitsee siis lisää sähköä. Tämä tunnustetaan laajasti, mutta sen kannattavimmasta tuotantotavasta vallitsee suurempi erimielisyys.

Eduskunnan enemmistö päätti syksyllä 93, ettei sähkön lisätarvetta tule tyydyttää ydinvoiman lisärakentamisella. Ratkaisua edelsi pitkä ja aika ajoin kiivaskin keskustelu eri energiamuotojen turvallisuudesta, ympäristöystävällisyydestä, edullisuudesta, kotimaisuusasteesta jne. Jo tuolloin oli selkeästi tiedossa, että "ein" sanominen ydinvoimalle merkitsi "kyllän" sanomista hiilivoimalle. Niin se vain oli, vaikka kovin moni yritti muuta väittää. Siinä todellisuudessa me nyt elämme.

Kauppa- ja teollisuusministeri Antti Kalliomäki on pitkin syksyä puhunut hiilivoiman lisärakentamisen todennäköisyydestä, eikä eduskunnalla ole nykyisen lainsäädännön puitteissa mahdollisuutta sanoa asiaan yhtään mitään.

Arvoisa puhemies! Voimassa olevan ydinenergian mukaan yleiseltä merkitykseltään huomattavan ydinlaitoksen rakentaminen edellyttää valtioneuvostolta periaatepäätöstä siitä, että ydinlaitoksen rakentaminen on yhteiskunnan kokonaisedun mukaista. Tämä periaatepäätös on valtioneuvoston viipymättä annettava eduskunnalle tarkastettavaksi, jolloin eduskunta voi kumota periaatepäätöksen sellaisenaan tai päättää, että se jää voimaan. Ydinenergian perusteluissakin mainitaan, että kyseinen päätös on itse asiassa hallinnollinen asia ja tämän tehtävän antaminen eduskunnalle merkitsee poikkeusta valtiollan kolmijaon periaatteeseen, mutta se tässä tapauksessa katsotaan perustelluksi yhteiskunnan kokonaisedun määrittämiseksi.

Olen itsekkin sitä mieltä, että päätökset energiantuotantomuodoista ovat hallinnollisia eikä niitä pitäisi tehdä eduskunnassa. Eduskunta on itse kuitenkin aikanaan näin päättänyt, ja olkoon sitten niin. Mutta paremman kokonaiskuvan ja

siten myös yhteiskunnan kokonaisedun tarkastelun takaamiseksi esitän lakialoitteessani, että kyseisen menettelyn pitäisi koskea ydinvoiman lisäksi myös merkitykseltään huomattavia hiilivoimaloita.

Hiilivoiman käyttö on keskeisistä energiantuotantomuodoista kasvihuoneilmion kannalta kaikkein haitallisinta. Hiilivoiman käytön lisääminen vaikeuttaisi entisestään Suomen mahdollisuuksia noudattaa allekirjoittamia kansainvälisiä sopimuksia, eritoten ns. Rion ilmastososopimusta. Näin ollen katson hiilivoiman lisärakentamisen olevan itse asiassa paljon vahingollisempaa yhteiskunnan kokonaisedun kannalta kuin ydinvoiman, ja siksi on tarpeen saattaa voimaan myös hiilivoiman osalta saman kaltainen menettely, jota nyt sovelletaan vain ydinvoimaan.

Nykyinen järjestelmä mahdollistaa eduskunnalle, sanoisinko, liian helpon tien ulos. On liian yksinkertaista sanoa "ei" ydinvoimalle ja samalla sulkea silmät seurauksilta, leikkiä, että se, että toivoo esimerkiksi maakaasuvaihtoehdon toteutuvan, myös merkitsee sen toteutumista ja että pelkillä hurskailla toiveilla voidaan estää hiilivoiman lisärakentaminen ja sen ympäristöä rasittavat seuraukset. Mikäli eduskunta joutuisi selvittämään myös hiilivoiman osalta asian kaikki puolet, tulisi yhteiskunnan kokonaisetun energiapolitiikan osalta nykyistä huomattavasti paremmin punnittua.

Käsittelyssä olevan lakialoitteen mukaan valtioneuvoston ja eduskunnan olisi harkittava, ovatko hiilivoiman lisärakentamisen ympäristövaikutukset hyväksyttäviä vai olisiko energiahuolto pyrittävä järjestämään muulla, ympäristön kannalta vähemmän haitallisella tavalla. Samoin olisi tutkittava, estäisikö hiilivoiman lisärakentaminen kansainvälisten velvoitteidemme täyttämistä. Mikäli estäisi ja siitä huolimatta nähtäisiin hiilivoimavaihtoehto muista syistä pakkotavaksi, olisi harkittava, pyritäänkö kansainvälisten velvoitteiden muuttamiseen, tai selvitettävä, mihin muihin toimiin olisi ryhdyttävä, jotta mainittu velvoitteiden täyttäminen ei ilmeisesti vaarantuisi. Koska merkittäväillä energiaratkaisuilla on aina myös huomattavia taloudellisia vaikutuksia, olisi erityisen huolellisesti punnittava eri vaihtoehtojen vaikutuksia myös tuotantoon, työllisyyteen ja kansantalouden tasapainoon.

Arvoisa puhemies! Varmuus perusvoiman riittävydestä sekä energian vakaa ja kilpailukyinen hinta ovat pitkällä ja lyhyemmälläkin tähtäi-

mellä keskeisiä tekijöitä teollisuusinvestointien sijoituksesta ja ajoituksesta päätettäessä. Tuonin varaan rakentuva energiapolitiikka ei ole viisasta. Me tarvitsemme omaa tuotantokapasiteettia, jonka laatu pitää voida päättää yhteiskunnan kokonaisedun perusteella.

Tämä ei mielestäni toteudu riittävästi, jos vain ydinvoiman lisärakentaminen edellyttää eduskunnan suostumusta. Hiilivoiman ympäristö- ja muut vaikutukset ovat vähintäänkin yhtä laajat, ja siksi toivon, että nyt käsittelyssä oleva lakialoite hyväksytään ja hiilivoiman merkittävä lisärakentaminen saatetaan eduskunnan suostumusta edellyttäväksi asiaksi.

Ed. Penttilä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Käsittäkseni idea tässä lakialoitteessa on tehdä hiilivoiman rakentaminen lähes yhtä vaikeaksi kuin ydinvoiman. Tämä kuulostaa reilulta siksi, että kumpaankin liittyy merkittäviä ympäristöhaittoja. Aloite on ydinvoimaratkaisun petaamista. Tämän pitäisi kiinnostaa vihreitä, jos he kantavat vastuuta. En kuitenkaan näe vielä puhujalistalla yhtään vihreiden nimeä.

Elleivät vihreät pysty osoittamaan, että on muita realistisia vaihtoehtoja ydinvoimalle kuin hiilivoima, ydinvoiman vastustaminen käy vaikeaksi, ei ehkä mahdottomaksi, mutta vaikeaksi. Toivon hartaasti, että vihreät voivat esittää älyllisesti kestäviä perusteluja — ei ainoastaan dogmatiikkaa — sille että ydinvoimaa voidaan vastustaa.

Ed. Tiusanen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jos tämä ed. Markkula-Kivisilan lakialoite on tehty sen vuoksi, että tähän maahan rakennetaan ydinvoimaa, se ei ole lähtökohdiltaan rehellinen. Hiilivoimaa ja ydinvoimaa ei voi verrata keskenään, niin että hiilivoima olisi oleellisesti jollakin tavalla terveellisempää tai ympäristön kannalta kestävämpää.

Hiilivoima on luonnollisesti ongelma, myös terveysongelma, mutta niin on ydinvoimakin. Hiilivoiman kohdalla terveysongelmat ovat nimenomaan niissä pieniläpimittaisissa hiukkas-päästöissä, jotka joka tapauksessa saavuttavat meidän keuhkomme. Arvoisat edustajat! Me kaikki hengitämme noin 100 neliömetrin pinta-alalla joka hetki.

Toteaisin, että maakaasu, bioenergia ja yleensäkin energian säästäminen — Suomessa se tarkoittaa puunjalostusteollisuuden prosessien muuttamista niin, että ne käyttäisivät vähemmän

energiaa — on kestävä tie. Nimenomaan maakaasussa hallituksen tulee toimia aktiivisesti muiden Pohjoismaiden kanssa, että pystymme saamaan verkon lännestä.

P u h e m i e s : Kehotan jälleen muistamaan, mikä vastauspuheenvuoro on.

Ed. Hassi (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Lakialoite on hyvin mielenkiintoinen ja, voisinpa sanoa, peräti kannatettava. On tosiaasia, että ydinvoimalla ja hiilivoimalla, molemmilla, on erittäin huomattavia haittoja. Ongelma on se, että niiden haitat ovat hyvin erilaiset. Nimenomaan ydinvoimalobbyn perinteinen väite on, että hiilivoima on ydinvoiman ainoa todellinen vaihtoehto. Minä olen tästä asiasta eri mieltä.

Ed. Penttilälle huomautan, että viime eduskunnan tekemää päätöstä ydinvoimasta eivät tehneet pelkästään vihreät, vaan se teki eduskunnan enemmistö. Kehotan ed. Penttilää tutustumaan siinä yhteydessä käytyyn keskusteluun, jossa hyvin perusteellisesti selvitettiin se energia-vaihtoehtojen koko kirjo, joka on olemassa ja jota ydinvoimalobby vähättelee, kuten se vähättelee myös energian säästön mahdollisuuksia ja merkitystä.

Ajatus, että hiilivoima ja ydinvoima olisivat toistensa ainoat vaihtoehdot, perustuu myös vanhentuneeseen näkemykseen siitä, mikä on kansantalouden rakenteen ja työllisyyden suhde. Se perustuu ajatukseen, jonka mukaan teollisuustuotannon jatkuva kasvattaminen on ainoa mahdollisuutemme. Viimeistään tänä syksynä on jokaiselle ajattelevalle ihmiselle käynyt selväksi se, että teollisuustuotannon kasvattaminen ei riitä työllistämisen strategiaksi, vaan tarvitaan koko kansantalouden rakenteen uudelleenajattelu.

Lopuksi toteaisin, että ydinvoimalobbyn toiminta olisi huomattavasti uskottavampaa, jos ydinvoima esitettäisiin hiilidioksidipäästöjen vähentämisen kokonaisuohjelman osana, mutta kun samat ihmiset argumentoivat yksityisautoliikenteen lisäämisen puolesta, kokonaisuus ei ole uskottava.

P u h e m i e s (koputtaa): Kaksi minuuttia on kulunut, ja kyseessä ei ollutkaan vastauspuheenvuoro!

Ed. Lahtela (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vaihtoehtona hiilivoiman tai ydin-

voiman rakentamiselle pitää minusta katsoa myös muita kotimaisia energian lähteitä. Itä-Suomen osalta tehtiin puuvoimaprojekti, jossa tarkasteltiin näitä näkökulmia, mitä kotimaisen energian hyödyntäminen vaikuttaa työllisyyteen ja koko kansantalouteen. Sen projektin perusteella on nähtävissä, että jos kaikki vaikutukset otetaan huomioon, niin kannattaa yhä edelleen, vaikka jotkut väittävät, että ei kannattaisi, hyödyntää puuta ja turvetta. Siinä mielessä myös näitä vaihtoehtoja ei pitäisi sulkea pois tästä keskustelusta. Tärkeää tietysti on energian säästö, joka täällä aikaisemminkin on tullut esille, koska se antaa myös kestävä pohjan sille, että kaikki asiat suunnitellaan sen mukaisesti, ettei tuhleta energiaa jatkossa.

Ed. Pulliainen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Markkula-Kivisillan puheenvuorosta sai sellaisen käsityksen, kuin meillä olisi sähkön puutetta tässä tasavallassa. Meillä on 15 000 megawattia tuotantokapasiteettia käytettävissämme. Siitä on ollut yhtenä ainoana perjantai-iltana käytössä 11 400 megawattia, arvoisa ed. Markkula-Kivisilta. Meillä on 1 000 megawattia vain sitä varten, että autoja lämmitettäisiin, jos sattuisi tulemaan pakkana tänne Etelä-Suomeen. Siis meillä ei ole mitään sähkön lisätarvetta. Tällä hetkellä Meri-Pori ja Inkoo seisovat, ja verratkaa omaan puheenvuoroonne, jonka mukaan olisi muka laman aikana sähkön kulutus jatkuvasti noussut. Tämä ei edes pidä paikkaansa. On vuosi, jolloin se selvästi laski. Eli te puhuitte lööperiä, mutta muuten aivan hienosti esitetty puheenvuoro.

P u h e m i e s : Nyt oli kyseessä vastauspuheenvuoro, mikä erikseen todettakoon.

Ed. Aittoniemi (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Tämä ed. Markkula-Kivisillan lakialoite on eräänlainen takaoven kautta annettu tuki ydinvoiman rakentamiselle. Toisin sanoen luodaan asetelma sillä tavalla, että kun et sinä saa, niin ei toinenkaan saa eli samanlaiset ehdot molemmille.

Mutta minä ihmettelen, ed. Markkula-Kivisilta, että kun kokoomuksen taholta on tuotu toistuvasti esille välttämättömyys ydinvoiman rakentamiseen, miksi tätä asiaa ei otettu mukaan hallitusohjelmaan silloin, kun se olisi ollut mahdollista. Te väitätte, että vihreät tai vasemmistoliitto eivät olisi tulleet hallitukseen, jos näin olisi tehty. Ensinnäkään vihreillä ei ole minkäänlaista

ympäristöpoliittista selkeää linjaa. He hyväksyvät hiilivoiman, vaikka se on huomattavasti saastuttavampi kuin ydinvoima. Toisaalta sekä vasemmistoliitto että vihreät olisivat olleet hallituskumppaneina joka tapauksessa, ovathan he hallituskumppanuuden alttarilla suostuneet myymään kokonaisia kansanosia, eikä ole ollut kysymys ollenkaan siitä, ettei pieni ydinreaktori siihen olisi mahtunut.

Tämä on keskustelun eteenpäinviemistä ja hyvä sellaisenaan, mutta teidän olisi pitänyt tehdä hallitusneuvotteluissa teille tärkeä asia selväksi, kun se oli ajankohtaista. Ei tällaisilla pikkuisilla perjantai-illan keskusteluilla tätä aikaansaada. Se on aivan varma.

Ed. Markkula-Kivisilta (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Tiusanen epäili tämän aloitteen motiiveja. On aivan selvä ja täysin julkinen asia, että olen itse ydinvoiman kannattaja ja olisin toivonut, että ratkaisu vuonna 93 olisi ollut toisen kaltainen.

Mutta täytyy sanoa, että kyllä tätä aloitetta tehdessä lähtökohtana on ollut se, että nykyinen järjestelmä, jossa vain ydinvoima on sellainen perusvoiman tuotantomuoto, josta joudutaan eduskunnassa päättämään, ei mahdollista tasapuolista eri perusvoimavaihtoehtojen tarkastelua siinä mielessä, kuin minun mielestäni yhteiskunnan kokonaisedun kannalta olisi perusteltua. Kyllä tämän aloitteen taustalla on puhtaasti tämä asia. Se, että toivon, että ydinvoimaa rakennetaan, on asia, joka olisi tämän jälkeen ratkaistava. Tavallaan mielestäni tätä tukee jo se, että jos nyt kuunteli näitä vastauspuheenvuoroja, niin tämä aloite tuntui saavan kannatusta sekä ydinvoiman kannattajien että vastustajien puolelta, ja siinä mielessä mielestäni tämä osoittaa, että se on ymmärretty oikein.

Mitä kommentteihin sähkön tarpeesta ja muusta tulee, esimerkiksi kauppaja- ja teollisuusministeriöllä on selviä laskelmia siitä, että vuosituhaten vaihteen jälkeen me tarvitsemme lisää energiaa tässä maassa. Ydinvoimalaa tai hiilivoimalaa ei polkaista pystyyn vuodessa eikä kahdessa, ja sen takia me emme puhu tämän päivän tarpeesta, vaan 5—10 vuoden päässä olevista tarpeista, kun ottaa huomioon, että monet sähkön tuontisopimuksemme ovat päättymässä samoihin aikoihin.

Ed. Sariö: Arvoisa rouva puhemies! Ed. Hassi taisikin paeta tästä huoneesta. Hän suvaitsi epäillä puheenvuorossaan niiden motiiveja,

jotka pitävät yksityisautoilua tärkeänä ja kuitenkin samanaikaisesti haluavat ydinvoimaa. Minä sanoisin näin, että se, että on syntynyt tallissa, ei tee miehestä hevosta, joten tämä lähtökohta on syytä pitää mielessä.

Sitä vastoin on sanottava, että ed. Markkula-Kivisilta teki suuren palveluksen avatessaan omalla aloitteellaan tämän keskustelun, keskustelun, joka on toki jo velloneut pinnan alla ja pinnalla siitä lähtien, kun eduskunta viime vaalikaudella teki onnettoman päätöksen, jonka seurauksena meidän energiapolitiikkamme ajautui pattitilanteeseen. Käytännössä ydinvoiman lisärakentaminen yhtä lailla kuin vesivoiman aikaansaaminen kävi tätä kautta mahdottomaksi. Kun samaan aikaan valittiin, aivan oikein, se linja, että ainoastaan kestävä, kohtuullisen kasvun tiellä on mahdollisuus pitää huoli siitä, että Suomi säilyy hyvinvointivaltiona, joudutaan tämä kasvu ottamaan ympäristön kannalta erittäin negatiivisesti, toisin sanoen kivihiihlä raaka-aineena käytävissä voimaloissa. Tämä ei saata olla järkevää maassa, joka on niin energiaintensiivinen.

Kun luonnollista tietä kivihiihien avulla saatu energia on korkeasti verotettua, on käytännössä tilanne se, että Suomi on rakentanut itselleen energia-ansan, josta sen on tavattoman vaikea päästä eroon. Tämä on johtanut kivihiihivoiman erinomaisen korkeaan hintaan, minkä seurauksena meidän teollisuutemme joutuu ostamaan energiaa ulkomailta. Näin ollen markat ja työpaikat valuvat tätä kautta osin ulos. Väitän, että mikäli viime vaalikaudella olisi tehty oikea perusvoimaratkaisu, joka olisi näyttänyt Suomen tahdon taata toisaalta teollisuudelle ja toisaalta myös talouksille pysyvän, luotettavan ja sekä ympäristö- että taloustaseeltaan järkevän energiaratkaisun, olisi Suomen taloustilannekin toinen. Se olisi avannut tien suurille investoinneille, jotka nyt jäivät odottamaan, kenties odottavat lopullisesti, sillä Suomessa ei ole annettu minikäänlaista valoa sille, mitä jatkossa energian osalta tulee tapahtumaan, lukuun ottamatta viimeaikaista keskustelua, joka lähti ajatuksesta, että välttämätön vuosituhannen vaihteessa tuleva noin 5 000 megawatin lisätarve tultaisiin täyttämään käyttämällä kivihiihlä. Tämä ei voi olla kestävän kehityksen tie, ei taloudellisesti eikä ennen muuta ympäristön näkökulmasta.

Siksi on aivan oikein, että tällä tavoin eduskunnan toimesta pakotetaan nyt hallitus ulos kuorestaan. Olkoonkin, että tärkeintä on ratkaista energiapula eikä pitää huoli siitä, missä

muodossa se tapahtuu, oikea marssijärjestys tässä asiassa on tietenkin se, että tasavallan hallitus ottaa tältä osin ohjat käsiinsä. Minä toivon, että ed. Markkula-Kivisillan aloite omalta osaltaan sen muun aktiivisuuden ohella, mitä asian ympärillä esiintyy, vaikuttaisi siihen, että hallitus to-della tarttuisi toimeen.

Edustajat Niinistö ja Norrback merkitään län-nä oleviksi.

Ed. T a r k k a : Arvoisa puhemies! Tämä aloite on meillä viime aikoina käydyn energiapoliittisen keskustelun johdonmukainen tuote, kun se pyrkii asemoimaan hiilivoimaa samalle lähtöviivalle ydinvoiman kanssa. Erityisen ansiokas se on siinä, että se kiinnittää huomiota ristiriitaan, joka meillä vallitsee toisaalta niiden kansainvälisten sitoumusten suhteen, jotka Suomi on ottanut kantaakseen hiilipäästöjen suhteen, ja toisaalta sen suhteen, että samaan aikaan Suomi valmistautuu rakentamaan lisää hiilipäästöjä, joiden supistamiseen se on sitoutunut.

Ydinvoiman ympäristöpoliittisessa ja turvallisuustarkastelussa käytetään hyvin laajaa skaalaa, tarkastellaan prosessia alusta loppuun asti, ja se on ihan oikein. Samanlainen tarkastelutapa pitää omaksua kaikkien energiamuotojen tarkastelussa. Esimerkiksi hiilivoiman osalta täytyy ottaa huomioon myös tuhka- ja kipsivuorien vaikutukset ympäristöön, samoin prosessin alkupää: kaivosten ja kuljetusten ympäristö- ja turvallisuusvaikutukset.

Aloite on erittäin lämpimästi kannatettava juuri sen vuoksi, että se ohjaa keskustelua tähän terveeseen ja johdonmukaiseen suuntaan.

Ed. E l o : Rouva puhemies! Minäkin omasta puolestani tervehdin ilolla aloitetta, jossa ydinvoima ja kivihiihivoima asetetaan samaan asemaan. Tietysti voidaan esittää kysymys, onko sinänsä tarpeellista, että eduskunta päättää ydinvoimakysymyksestä. Asia on otettu esille esimerkiksi eräiden teollisuuden johtajien taholta. On asetettu kysymys, eikö maan hallitus voisi eduskunnan edellyttämällä perusteilla päättää ydinvoimakysymyksestä. Minusta tuntuu, että tämä on ihan oikean suuntaista ajattelua.

Jos kuitenkin pidetään kiinni siitä, että me eduskunnassa haluamme pitää päätäntävällän ydinvoimakysymyksessä, niin aivan varmasti ja hyvin perusteluin voidaan myös ajatella, että ki-

viihivoimasta päätetään täällä, kun ajatellaan kaikkia haittoja, erityisesti suuria ympäristöhaittoja, mitä kivihiehellä tänä päivänä on, ja sitoumuksia, vaikkakaan ei vielä aivan ratkaisevia, mutta kuitenkin moraalisia sitoumuksia, joita Suomi on tehnyt sitoutuessaan Rion sopimukseen erityisesti hiilidioksidipäästöjen osalta.

Arvoisa puhemies! Joka tapauksessa peräänkuulutan kyllä pitkäjänteistä energiapolitiikkaa Suomessa. Tällainen politiikka, missä joka toinen tai kolmas vuosi äänestetään eduskunnassa keskeisestä maan talouteen vaikuttavasta kysymyksestä: energiapolitiikasta, ei kyllä ole Suomen kansalle eikä Suomen eduskunnalle kunniaksi.

Kyllä meidän tehtävämme olisi nyt pystyä siihen, että saisimme aikaan pitkäjänteisen energiapolitiikan, joka omalta osaltaan myös myötävaikuttaisi siihen, että teollisuus olisi valmis investoimaan. Nythän me tiedämme, että monilla teollisuudenaloilla kapasiteetti on täysin käynnissä. Eräs keskeinen tekijä, kun ajatellaan investointeja, on se, minkälainen on energiapolitiikkamme, kuinka pitkälle teollisuus voi luottaa siihen, että kohtuuhintaista energiaa on saatavissa. Me tiedämme, että tässä suhteessa meillä on ongelmia.

Tässä yhteydessä haluan myös korostaa sitä, että Ruotsissa energiapoliittinen komitea saa nyt joulukuussa mietintönsä valmiiksi. Varmaan me Suomessa hyvin suurella mielenkiinnolla sitä seuraamme. Itse asiassa tässä yhteydessä, kun satun olemaan myös energiapolitiikan neuvoston puheenjohtaja, pyytäisin myös suomalaisia miettimään, olisiko Suomessa paikallaan asettaa tällainen energiapoliittinen komitea, jossa todella pyrittäisiin luomaan pitkä suunta Suomen energiapolitiikalle eikä tällaista energialinjaa, joka nyt vaihtelee aina sen mukaan, minkälaisen koostumuksen Suomen eduskunta saa, tuleeko ydinvoiman kannattajia, tuleeko ydinvoiman vastustajia vai mitä energiapolitiikkaa kukin ajaa. Ruotsissa tämä kysymys ratkaistiin vuonna 1980 kansanäänestyksellä. Luotiin 30 vuoden linja ja päätettiin silloin muun muassa ydinvoiman purkamisesta, jota linjaa valitettavasti ilmeisesti Ruotsissakaan ei pystytä noudattamaan. Mutta se jää meidän nähtäväksemme, kun energiapoliittinen komitea Ruotsissa saa mietintönsä valmiiksi.

Mitä tulee Suomen tämänhetkisiin vaihtoehtoihin, niin kyllä tosiasia on se, että meidän kaksi keskeistä vaihtoehtoaamme perusvoiman suhteen ovat kivihiehi ja ydinvoima. Asia on kilpistynyt, se

on eduskunnassa nyt, ja siihen kysymykseen me ilmeisesti lähiaikoina tulemme palaamaan. Eli tämä eduskunta tulee tekemään ratkaisun siitä, perustuuko Suomen perusvoimaratkaisu kivihieheen vai ydinvoimaan.

Jos sitten katsotaan tällaista kysymystä vielä kuin esimerkiksi maakaasu, niin oikeastaan vähän merkillistä on, että aina, kun Suomessa ollaan tulossa konkreettisesti päätöksentekoon siitä, mikä on Suomen perusvoimaratkaisu, otetaan esille Norjan maakaasu. Hyvin mielenkiintoista oli Pohjoismaiden neuvoston kokouksessa Kuopiossa todeta se suuri yhtäkkinen kohu, mikä syntyi Ingvar Carlssonin sivulauseesta. Parin päivän päästä huomattiin, että siinä ei oikeastaan sanottu enempää kuin aikaisemminkaan. Ruotsin hallitus ei ole sen enempää sitoutunut kuin aikaisemminkaan Norjasta tuotavaan maakaasuun. Sen takia esimerkiksi eilen voin todeta energiapolitiikan neuvostossa saatujen selvitysten mukaan, että Norjan maakaasu ei ole realistinen vaihtoehto tällä hetkellä.

Maakaasuvaihtoehtona saattaa nousta esille Venäjältä tuotava lisämaakaasu. Se on tietysti kysymys, jota meidän suomalaisten pitää miettiä. Ensinnäkin se on meidän käytettävissämme vasta vuoden 2005 jälkeen meidän saamiemme selvitysten mukaan. Eikä se myöskään tule olemaan Suomen perusvoimaratkaisu. Se voi antaa meille lisätehoa, mutta se ei tule ratkaisemaan meidän energiaongelmiamme.

Lisäksi me tiedämme, että käytännössä vesivoiman lisärakentaminen on poissuljettu. Näkisinpä mielelläni sen kansanedustajan, joka ottaisi vakavissaan esille sen, että me purkaisimme koskiensuojelulain ja alkaisimme valjastaa lisää koskia vesivoiman käyttöön. En usko, että sellaista kansanedustajaa tästä eduskunnasta löytyy, vaikka esimerkiksi minuun on otettu yhteyttä ja toivottu sen laatuksen keskustelun aloittamista, että me puramme 80-luvulla tehdyn koskiensuojelulain. Tiedän, että eduskunnassakin on pari kertaa siihen viitattu. En kuitenkaan usko, että se on realistinen vaihtoehto Suomen energiaprobleeman ratkaisemiseksi.

Mitä vielä tulee Norjan maakaasuun, niin tosiasiaan on, että Ruotsin hallitus saattaa sen asiallisesti ratkaista ottaessaan kantaa Norjan maakaasuun ja tehdessään mahdollisesti lopullisen päätöksen ydinvoiman purkamisesta. Kuitenkin käytännössä Ruotsin teollisuus sen lopullisesti ratkaisee, ja siihen tietysti vaikuttaa se, millä hinnalla norjalaista maakaasua on saatavissa.

Joka tapauksessa, rouva puhemies, me tarvitsemme aivan yksiselitteisten laskelmien mukaan 2 500 megawattia lisää tuotantokapasiteettia vuoteen 2005 mennessä. Se tarkoittaa viittä esimerkiksi Olkiluodon yhden yksikön kokoista ydinvoimalaa tai viittä Porin Tahkoluodon suuren hiilivoimalan kokoista yksikköä. Siitä tosiasiasta me emme pääse mihinkään. Tämän eduskunnan on nyt ratkaistava, valitsemmeko erittäin saastuttavan ja kalliin kivihiilen — palkan energiaverotukseen vielä lisää — vai valitsemmeko ylivoimaisesti hinnaltaan edullisimman ja ympäristöystävällisemmän ydinvoiman.

Minä tiedän, että tämä on muodostunut tunnelataukseksi tällä eduskunnassa, ja tiedän, että monet ovat ottaneet joko myönteisen tai kielteisen kannan lähinnä tunteen perusteella. Tunne on tietysti ihan hyvä, mutta kyllä silloin, kun tunteen pohjalta ratkaisua tehdään, myöskin pitää miettiä taloudellisia seurauksia, mitkä ovat ne todelliset taloudelliset ja ympäristölliset tekijät, jotka vaikuttavat meidän energiavaihtoehtoihimme.

Oli mielenkiintoista eilen, kun käytiin keskustan vaihtoehtobudjetin pohjalta keskustelua, todeta, että keskusta ehdotti muun muassa polttoaineveron 400 miljoonan markan lisärasituksen siirtämistä energiaverotukseen. Totean nyt vain tässä yhteydessä, että myöskin aivan yksiselitteisten laskelmien mukaan Suomen energiavero on 80 prosenttia kalliimpi kuin kilpailijamaissa keskimäärin, huomatkava: 80 prosenttia kalliimpi kuin keskimäärin. Tänä vuonna jo ihmiset ovat alkaneet soitella ja kysellä, mistä johtuu se, että jatkuvasti sähkön hinta nousee. Totta kai se johtuu siitä, että energiaveroa, jota me poliitikot niin kovasti lupasimme lisää kansalaisille ennen vaaleja, nyt ollaan toteuttamassa, koska päätöksiä on tehty. (Ed. Tiusanen: Ei se siitä johdu!) — Vai niin, ei se siitä johdu? Ehkä ed. Tiusanen selvittää, mistä johtuu, että sähkön hinta nousee. Totta kai se nousee siitä, kun energiaverotusta nostetaan täällä Suomessa. — Minun mielestäni jokaisen meistä, jotka olemme tätä asiaa käsittelemässä, pitää olla älyllisesti rehellisiä ja myöntää itselleen todelliset tosiasiat eikä yrittää koko ajan löytää jonkinlaisia sivuteitä.

Erityisesti, rouva puhemies, lopuksi haluan ihmetellä vihreiden kantaa. Minä tiedän, että vihreät ovat erittäin hyvin koulutettuja, älykkäitä ihmisiä, mutta siellä on aivan yksiselitteisesti otettu täysin kielteinen kanta ydinvoimaan minulle aivan käsittämättömästä syystä ja nyt otettu myönteinen kanta lisähiilivoiman rakenta-

miseen. Totean eduskunnan puhujakorokkeelta, minkä olen julkisestikin sanonut: Minusta se on käsittämätöntä vihreältä liikkeeltä. Minä saatan ymmärtää sen, että esimerkiksi sosiaalidemokraattinen ammattiyhdistysihminen ottaa sen kannan ja sanoo, että hyvä on, rakennetaan kivihiiltä, mutta en voi ymmärtää, että vihreä liike nyt rakentaa tulevan energiapolitiikkansa kivihiilivoiman lisärakentamisen varaan. Kun samanaikaisesti, rouva puhemies, ministeri Kalliomäki on ilmoittanut, että energiaverotusta tullaan laskemaan teollisuuden osalta, niin tässä hän kaikki vihreät periaatteet joutuvat ristiriitaan. Toivon tosiaan, että myöskin vihreässä liikkeessä käydään älyllisesti rehellinen keskustelu siitä, mihin tämä linjaus on nyt johtamassa. Voi olla, että sellaiseen keskusteluun ei kuitenkaan päästä, ja voi olla, että toiveeni on turha, mutta toivon sitä joka tapauksessa.

Minusta, kun me olemme, niin kuin totesin alussa, Rion sopimukseen jo ainakin moraalisesti tässä vaiheessa sitoutuneet, niin kyllähän se tietysti edellyttäisi meiltä sen laatuista energiapolitiikkaa, että me emme omalta osaltamme, vaikka Suomi ei ole varmasti se kaikkein pahin maa, ole lisäämässä hiilidioksidipäästöjä. Eikä tämä ole mikään tekosyy ydinvoiman puolesta, vaan se on todellinen syy. Jokainen tietää, mitä tällä hetkellä on tapahtumassa ilmasto-olosuhteissa, ja minun mielestäni meidän kaikkien pitää olla huolissamme, myös jokaisen suomalaisen, siitä, minkälainen ilmasto meillä on 2000-luvulla.

Rouva puhemies! Kerran vielä haluan todeta sen, että nykyisen lainsäädännön mukaan eduskunta päättää ydinvoimasta. Voi olla, että lainsäädäntö halutaan tällaisena säilyttää, minkä vaihtoehdoksi ehdotan sitä, että tietyillä perusteilla ja edellytyksillä eduskunta antaisi päätävällän valtioneuvostolle. Joka tapauksessa minun mielestäni ed. Markkula-Kivisillan aloite on hyvä. Siinä pistetään kivihiili ja ydinvoima samaan kategoriaan, ja minun mielestäni, päättää energiasta sitten eduskunta tai hallitus, se on hyvin perusteltavissa.

Mitä tulee Suomen energiapolitiittiseen linjaukseen, niin minäkin viime kaudella katselin televisiosta, kun te täällä äänestitte, ne jotka paikalla olivat. Minusta se oli kyllä murheellista historiaa Suomen taloudessa.

Kun esimerkiksi täällä tekniikan lisensiaatti ed. Hassi sanoo, että vihreät lähtevät siitä, että talouskasvu on pahasta, niin kyllähän me kaikki näimme, mitä tapahtui 92—94, kun tässä maassa ei ollut talouskasvua. Mitä tapahtui? Kaikki ro-

mahti. Kyllä minä todella toivon, että myöskin energiapolitiikassa, joka on meille hyvin keskeinen teollisuuden kilpailuedellytys, me nyt kerta kaikkiaan ottaisimme järjen käteen ja pyrkisimme ratkaisemaan tämän mahdollisimman järkevällä tavalla.

Ed. Tiuri: Arvoisa puhemies! Suomen energiapolitiikka vaatii nyt todella uudelleenarviointia työllisyys- ja ympäristösyistä. Hyvinvointiyhteiskuntaa ei voida turvata tällä hetkellä ilman Suomen talouden kasvua. Senhän kaikki havaitsevat, kun joudutaan jatkuvasti säästöjä tekemään, kun rahat eivät riitä. Työllisyyden parantaminen edellyttää taas teollisuuden investointeja kotimaahan. Näitä investointeja ei tule tapahtumaan suuressa määrin, jos teollisuudella ei ole varmaa tietoa siitä, että tulevaisuudessa on sähköä kohtuuhinnalla saatavissa.

Kun ed. Pulliainen vihreistä selittää, että sähköä on nyt vaikka kuinka paljon, niin se on suurin piirtein sama tilanne, kuin että ennen maailmassa Saarijärven Paavo syksyllä totesi, että nythän tätä viljaa on, että voidaan syödä oikein kunnolla, ja seuraavana vuonna sitten kuollaan nälkään, kun ei ole siemeniäkään.

Lisäsähkön tuottaminen on mahdollista vain kivihiili-, maakaasu- tai ydinvoimaloilla. Nyt sähkön tuottamisessa on pakko ottaa viimeinkin ympäristöongelmat huomioon. Minä ihmettelen, että vihreät eivät tähän asti ole sitä tehneet, toivottavasti tästä lähtien. Ympäristöongelmista vaikein on hiili- ja maakaasuvoimaloiden hiilidioksidipäästöjen aiheuttama ilmastomuutos. Sen seuraukset ovat maapallon kannalta täysin arvaamattomia.

Nopea ilmaston lämpeneminen on uhka luonnon monimuotoisuudelle, muun muassa Suomen metsille. Kun vihreiden erikoisena tavoitteena on luonnon monimuotoisuuden turvaaminen muun muassa metsiä suojelemalla, niin ilmastomuutoshan sen lopettaa, kun metsät häviävät vähitellen. Havumetsien toimeentulo Etelä-Suomessa tulevaisuudessa on hyvin kyseenalaista ainakin amerikkalaisten tutkijoiden mukaan. Suomalaiset ovat optimistisempia, mutta me emme tiedä, mitä yllätyksiä siihen liittyy, että talvista tulee hyvin lämpimiä.

Ihmiskunnan elinolosuhteissa ilmastomuutos aikaansaa suuria ja odottamattomia muutoksia, joihin sopeutuminen tulee olemaan hyvin vaikeata. Todellinen riski suomalaisille on Golfvirran heikentyminen, josta viime aikoina on saatu uusia tutkimustuloksia. Sehän aiheuttaa Poh-

jois-Euroopan ilmaston huomattavan jäähtymisen, ennen kuin päästään nauttimaan ilmaston lämpiämisestä.

Yleensäkin maapallon ilmasto on ollut vain viimeiset 10 000 vuotta niin stabiili, kuin se nykyään on. Koskaan aikaisemmin — tietoa on parin miljoonan vuoden ajalta — niin stabiilia tilannetta ei ole ollut, vaan maapallon ilmasto on yleensä siirtynyt tasapainotilasta toiseen. Me emme tiedä, mikä se uusi tasapainotila nyt on. Pohjois-Euroopassa voi olla kylmä. Muualla voi olla paljon kuumempi. Se ei ole mikään hitaasti muuttuva tilanne sitten, kun se lähtee liikkeelle. Tästä syystä ilmastomuutosta on pyrittävä hillitsemään kaikin käytettävissä olevin keinoin. Se on ylivoimaisesti suurin uhka maapallolle tällä hetkellä ja luonnolle erikoisesti. Ihmiset siitä ehkä vielä jotenkuten selviävät, mutta luonto siinä kärsii.

Luonnolle haitallisia ovat myös hiili- ja maakaasuvoimaloiden aikaansaamat happosateet. Tässäkin herättää kummastusta se, että happosateet kyllä hyväksytään, kun kyse on maakaasuvoimaloista, jotka nekin ovat luonnon kannalta hyvin hankalia. Ne ovat ehkä ihmisille vähemmän haitallisia, mutta kyllä niistä haittaa ihmisillekin on. (Ed. S. Pietikäinen: Kuka hyväksyy?) — Maakaasuhan halutaan täällä Suomen suurimmaksi voimantuottajaksi, ja silloin saadaan tietenkin typpipäästöjä lisää, kun sähköä tehdään lisää.

Hiilivoimaloiden hiukkaspäästöt puolestaan lisäävät merkittävästi, mahdollisesti useilla prosenteilla, syöpänsairastumisriskiä. Nämä ovat aivan uusia tietoja, joita Maailman terveysjärjestö on vähitellen saanut esiin tutkimuksista. Näyttää siltä, että Euroopassa nämä hiukkaspäästöt, joissa hiukkasten koko on alle sadasosa millimetriä, aiheuttavat kuolemantapauksista 1—2 prosenttia, suurkaupungeissa jopa 3. Tämähän merkitsee sitä, että kun pääasiassa on kysymys syövästä, niin syöpään sairastumisen todennäköisyys suurkaupungeissa hiukkaspäästöjen vuoksi on suurin piirtein 15 prosenttia suurempi kuin ilman niitä. Se alkaa lähestyä tupakanpolttua. (Ed. Tiusanen: Pääsyy on liikenne!) — Tässä kohdassa liikenne on huomattava syyllinen. Mutta jos katsotaan Suomen tilastoja, niin Suomessa polttovoimaloiden hiukkaspäästöissä, jotka pääsevät karkuun, on juuri näitä pieniä hiukasia. Niitä on 60 000 tonnia vuodessa. Liikenteen pakokaasupäästöjen määrä, jotka ovat pääasiassa dieselkoneista, on vain 10 500, niin että on aika varmaa, että Suomessa polttovoimaloi-

den hiukkaspäästöt ovat kuitenkin suurempi osa kuin liikenteen, paitsi Helsingin keskustassa.

Tutkimukset osoittavat, että sairastumistodennäköisyys on suoraan verrannollinen hiukkasten määrään. Eli ei ole mitään turvallista rajaa sen paremmin kuin säteilyssä. Säteily täytyy olla niin vähän kuin mahdollista. Tässä on se ero, että luonnossa on aika paljon normaalisti säteilyä, mutta luonnossa ei ole tällaisia pieniä hiukkasia, niin että siinä se raja todella on terveellistä vetää huomattavasti alemmas. Sen sijaan ei ole järkevää yrittää päästä eroon ihmisen tekemistä säteilylähteistä, jotka olisivat mahdollottoman paljon alapuolella luonnon säteilyn.

Pari vuotta sitten, vuoden 93 valtiopäivillä, eduskunta päätti sulkea lisäydinvoiman pois Suomen energiavaihtoehdoista. Sen seurauksena nyt saamme lisää hiilivoimaa eikä Suomi kykene saavuttamaan Rion ilmastopimuksen ensimmäistä tavoitetta eli hiilidioksidipäästöjen pysäyttämistä vuoteen 2000 mennessä vuoden 90 tasolle. Päinvastoin näyttää siltä, että vaikka nuo kovat säästötoimetkin pantaisiin pystyyn, hiilidioksidipäästöt kasvavat neljäsosalla jo vuoteen 2000 mennessä.

Näistä toimista, joilla yritetään energiaa säästää, on muun muassa juuri asuntojen ja talojen parempi eristäminen aiheuttanut sen, että meillä nyt on valtavasti homevaikeuksia ja monia rakkenuksia tuhoutuu siitä syystä ja ihmiset saavat sairauksia. Toinen energian säästöön liittyvä haitta on tietenkin radonsäteilyn kasvu, joka aiheuttaa ylivoimaisesti suurimman energiaan liittyvän lisäsäteilyn suomalaisille.

Rion sopimus tähtää siihen, että hiilidioksidipäästöt hyvin nopeasti vähennetään vähintään puoleen siitä, mitä ne olivat 1990, jotta ilmasto saataisiin tasapainoon. Siis tässä ei ole kysymys edes siitä, että päästäisiin vuoden 90 tasolle, vaan päästöt on nopeasti sen jälkeen vähennettävä.

Maakaasu ei millään lailla ratkaise tätäkään ongelmaa. Se hieman vähentää päästöjä, mutta kun lisää sähköä tarvitaan, niin päästöt kasvavat 5 prosenttia jokaista ydinvoimalaa korvaavaa maakaasuvoimalaa kohti Suomessa. Lisäksi maakaasu on taloudellisesti kilpailukyvytöntä pelkän sähkön tuotannossa. Jos maakaasua saataisiin riittävästi, mikä ei ainakaan näytä mahdolliselta 15 vuoteen, niin se ei millään lailla kuitenkaan turvaisi teollisuuden investointeja, koska se ei takaa pitkän tähtäyksen kohtuuhintaista sähköä. Lisäksi hiilen ja maakaasun hintaan on lisättävä hiilidioksidiverot, joista

melkein kaikki ovat yksimielisiä, että niitä täytyy lisätä. Suomi ehkä nyt vähän aikaa odottaa, että muut pääsevät Suomen verojen tasolle, mutta tulevaisuudessa niitä tulee kuitenkin lisää.

Tässä on tietenkin se etu, että jos hiiltä ja maakaasua verotetaan, puun käyttö tulee taloudellisesti kannattavammaksi. Siitä syystä onkin selvää, että ydinvoiman rakentaminen ja puun lisäkäyttö ovat yhteistoiminnassa. Olen hämmästynyt siitä, että ne, jotka haluavat puun käyttöä, vastustavat ydinvoimaa. Ydinvoiman ja puun käytön kohdalla on synergia. Ne eivät vastusta toisiaan.

Kaiken kaikkiaan nyt tarvitaan uusia ajatuksia ennen kuin Suomi kunnolla selviää ympäristöasioista ja luo edellytykset teollisuuden tuleville investoinneille.

Ed. Salolainen merkitään läsnä olevaksi.

Ed. R y h ä n e n : Arvoisa puhemies! Oikeastaan voin yhtyä kaikkeen siihen, mitä ed. Elo ja ed. Tiuri edellä esittivät. Havaitseen ilokseni, että hallituspuolueissa on oikeata tietoa ja oikeata linjaa, mutta hallitus ei itseriittoisuudessaan ja hajanaisuudessaan näköjään osaa kuunnella näitä viisaita puheita.

Aloite sinänsä on hyvä ja kannatettava, koska hiilen polttaminen on, niin kuin on monesti jo sanottu, vahingollista ja myös Rion sopimuksen vastaista. Aloite siis osoittaa, että hallituksen energialinja on pahasti hajallaan. Ministeri Kalliomäki on julkisuudessa esittänyt hiilivoimalan rakentamista ja eduskunnassa tuonut esille sen, että pallo ydinvoimaloiden osalta on eduskunnalla, koska edellinen eduskunta hylkäsi hallituksen esityksen. Minun käsitykseni mukaan hallituksella tulee olla edelleenkin vastuu energiapolitiikasta, sen suunnasta, ja sen täytyy myös kantaa vastuunsa. Ei tätä eduskuntaa, jossa meitä on kaiketi 83 sellaista, jotka emme edellisessä eduskunnassa olleet päättämässä, mitenkään voi sitoa entisen eduskunnan kielteinen päätös. Suotta sanotaan, että tämä eduskunta saa kärsiä edellisen eduskunnan synneistä.

Näyttää siltä, että hallituksen politiikasta ei synny mitään muuta sähköä kuin keskinäisestä nahistelusta johtuvaa hankaussähköä. Vihreät näyttävät olevan sillä kannalla, ettei millään menetelmällä saada sähköä tuottaa. Kalliomäki näyttää olevan hiilivoimalan kannalla, ja niin

kuin osa on jo tuonut esille, osa näkee, että ydinvoimala on ainoa mahdollisuus. Minusta ed. Tiurin analyysi eri voimaloiden vaihtoehtoista, kannattavuudesta ja merkityksestä oli hyvin ansiokas, ja varsinkin pitkälle voin siihen yhtyä.

Tuontikaasun haikaileminen on utopistista, ja korostaisin, että siinäkin on kysymys tuonnista, jossa menetämme valuuttaa. Ennen kaikkea näen arvokkaana sen, että energiapolitiikka voisi levätä kansallisella pohjalla, energian tuotanto olisi kotimaista. Se on myös pitkälle turvallisuuskysymys ja tietty vakauksikysymys.

Hallitus ei näe metsää puilta. Ed. Lahtela ja eräät muutkin toivat jo esille sen, että meillä on puun käyttöön suuria mahdollisuuksia. Eräiden laskelmien mukaan Suomen metsät tuottavat puuta noin 20 miljoonaa kiintokuutiometriä yli sen, mitä hakkaamme. Puun käyttö lisääisi myös merkittävästi työllisyyttä erityisesti siellä, missä työllisyystilanne on muuten huono. Kaiken kaikkiaan minäkin peräänkuulutan kansallista energiapolitiikkaa. Asialla alkaa olla kiire, ja nimenomaan hallituksen täytyy ottaa vastuu tästä kysymyksestä.

Ed. J u h a n t a l o : Arvoisa puhemies! Minusta ed. Markkula-Kivisilta on tehnyt hyvän aloitteen, jotta eduskunta pääsee vaihteeksi valistamaan tietämättömiä meidän nykyisen hallituksemme typerästä energiapolitiikasta. Minusta tämä linjaus on aivan oikea, joka edustajan aloitteessa on. On aivan selvää, että ydinvoima, vesivoima ja puun käyttö kulkevat käsi kädessä. Tähän linjaukseen meidän pitäisi välttämättä mennä. Kivihiilen lisääminen on aivan surkeata ja mahdotonta ajatellen ministeri Pietikäisenkin aikaa, jolloin Rion kokouksessa valtionpäämiehet sopivat nimenomaan toiseen suuntaan menevästä energiapolitiikasta. Nyt kokoomuspuoluekin toteuttaa sitten juuri toista linjaa. Täytyy muistaa, että kivihiileen ja yleensä fossiilisiin energiamuotoihin lisättävät haitta- ja ympäristöverot ovat välttämättömiä. Ne ovat myös muotia ja aiheuttavat meille näin jatkuaan erinomaisen suuren kilpailukyvyttömyyden.

Norja tuottaa sähköstään 100 prosenttia vedellä, Ruotsi 50 prosenttia ja melkein toisen puolen ydinvoimalla. Ne ovat sellaisia energiamuotoja, joihin haittaveroja laitetaan olemattomasti tai hyvin vähän. Veteenhän niitä ei laiteta. Ruotsilla on valjastamatonta vesivoimaa. Kumpainkin maaperä on sellainen, että siellä aina riit-

tää vettä. He voivat mielellään kokouksissa maailmalla lisätä ympäristö- ja haittaveroja muun muassa naapurinsa kiusaksi. Me sitten typeryydessämme heidän ollessaan vahingoniloisia ostantamme sähkömme naapureilta, venäläisiltä ja ruotsalaisilta, kun emme uskalla itse ratkaista keskeistä energiaomavaraisuuttamme, joka on turvallisuuskysymys ja teollisuutemme selkäranka. Näin tämä kysymys vain on.

Joskus haikaillaan, että pitäisi saada kaasuvoimaa Norjasta, 7—8 miljardia markkaa mak-sava putki poikittaiseen suuntaan maasta, joka myy kaikilla putkillaan kaasua Euroopan 350-miljoonaiselle kuluttajaväestölle. Miksi Norja vetäisi putkensa tänne muutamalle miljoonalle, jotka eivät syntyneitä hintaa kykene maksamaan, ja kukaan ei tuota kaasua ostaisi? Ehkä me saamme Venäjältä aikanaan, kun he saavat vedettyä putkensa Jäämereltä Eurooppaan, ostaa luonnollisesti, niin kuin haluammekin, lisää maakaasua.

Me tuotamme vain noin 15 prosenttia vedellä. Vuotoksen ratkaiseminen positiiviseen suuntaan on välttämätön. Me emme saa kovin paljon myöhemmin lisää vesivoimaa. Oma energiaa me tarvitsemme säätövoimana ja myös siksi, että se on kotimaista. Valitettavasti luontomme on sellainen, että me emme vesivoimaa enempää tulevaisuudessakaan saa.

Kuka nyt rakentaisi ydinvoimaa? Nyt pyörittään hivenen sellaisen kysymyksen ympärillä, joka on teoreettinen. Haluaisimme antaa luvan, mutta viimeksi kului noin 150 miljoonaa markkaa teollisuudelta alustaviin töihin. Nyt täytyisi joltakin löytää noin 300 miljoonaa markkaa. Se tuntuu aika mahdottomalta.

Minusta, kun koko palettia katsomme keskitetysti, on mahdottoman vaikea hyväksyä kivihiilivoiman jatkuvaa lisärakentamista maassa. Samalla ostantamme yhden ydinvoimalan verran venäläisiltä, toisen ruotsalaisilta, jotka tuovat siitä osan vielä Tanskasta, ja pistämme pään täällä piiloon. Käsittämätöntä yhteiskuntapolitiikkaa maassa, jossa koko ajan puhutaan muuten turvallisuuspolitiikasta! Me haihattelemme ja keksimme hienoja keinoja muulle maailmalle, miten heidän pitäisi asiansa ratkaista, lähettämme sinne valmiusjoukkoja ja superrauhanturvaajia ja pakotamme heitä mihin hyvänsä, mutta itse emme uskalla tehdä itseämme koskevia päätöksiä.

P u h e m i e s : Asian käsittely keskeytetään.

Poisto päiväjärjestyksestä

P u h e m i e s : Päiväjärjestyksestä poistetaan
2) asia.

---

3) Hallituksen esitys vaaleja ja kansanäänestyksiä koskevan lainsäädännön muuttamisesta

Hallituksen esitys 175/1995 vp
Perustuslakivaliokunnan mietintö 4/1995 vp
Toivomusaloite 4—7/1995 vp

Mietintö pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti seuraavaan täysistuntoon.

4) Hallituksen esitys laeiksi saamelaiskäräjistä annetun lain ja saamen kielen käyttämisestä viranomaisissa annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys 190/1995 vp
Perustuslakivaliokunnan mietintö 5/1995 vp

Mietintö pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti seuraavaan täysistuntoon.

5) Hallituksen esitys laiksi kiinteistövaihdosta Helsingin kaupungin kanssa

Hallituksen esitys 179/1995 vp
Valtiovarainvaliokunnan mietintö 46/1995 vp

Mietintö pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti seuraavaan täysistuntoon.

6) Hallituksen esitys valtioneuvoston lainanottovaltuuksista vuonna 1996

Hallituksen esitys 99/1995 vp
Valtiovarainvaliokunnan mietintö 47/1995 vp

Mietintö pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti seuraavaan täysistuntoon.

7) Hallituksen esitys laiksi kirkkolain muuttamisesta

Hallituksen esitys 192/1995 vp
Hallintovaliokunnan mietintö 11/1995 vp

Mietintö pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti seuraavaan täysistuntoon.

8) Hallituksen esitys laiksi tekijänoikeuslain muuttamisesta

Hallituksen esitys 8/1995 vp
Sivistysvaliokunnan mietintö 13/1995 vp

Mietintö pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti seuraavaan täysistuntoon.

9) Hallituksen esitys laeiksi kaupparekisterilain, elinkeinon harjoittamisen oikeudesta annetun lain, kirjanpitolain 33 §:n ja tilintarkastuslain 1 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys 162/1995 vp
Talousvaliokunnan mietintö 23/1995 vp

Mietintö pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti seuraavaan täysistuntoon.

10) Hallituksen esitys laeiksi luottolaitostoiminnasta annetun lain ja muiden luottolaitostoimintaan liittyvien lakien muuttamisesta sekä väliaikaisesta poikkeuksesta luottolaitostoiminnasta annettuun lakiin

Hallituksen esitys 176/1995 vp
Talousvaliokunnan mietintö 24/1995 vp

Mietintö pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti seuraavaan täysistuntoon.

11) Hallituksen esitys laeiksi tavaramerkkilain 6 a luvun kumoamisesta ja tullilain 25 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys 181/1995 vp
Talousvaliokunnan mietintö 25/1995 vp

Mietintö pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti seuraavaan täysistuntoon.

P u h e m i e s : Eduskunnan seuraava täysis-
tunto on ensi tiistaina kello 14.

Täysistunto lopetetaan kello 13.57.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Seppo Tiitinen
